

Особливості дослідження папілярних узорів рук на цифрових зображеннях під час проведення судових дактилоскопічних експертиз

Юрій Мороз

завідувач сектору дактилоскопічних досліджень відділу криміналістичних видів досліджень, Луганський науково-дослідний експертно-криміналістичний центр Міністерства внутрішніх справ України, м. Дніпро, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-6853-8637>, e-mail moroz_yuri777@ukr.net

Розглянуто актуальні питання проведення судових дактилоскопічних експертиз під час дослідження папілярних узорів на цифрових зображеннях, які мають криміналістичне значення для розкриття злочину.

Ключові слова: дактилоскопічне дослідження; сліди рук; цифрові носії інформації.

Features of Studying Papillary Patterns of Hands on Digital Images During Forensic Fingerprint Examinations

Yurii Moroz

The report is devoted to current issues of conducting forensic fingerprint examinations during the study of papillary patterns on digital images, which have forensic significance for solving a crime.

Keywords: dactyloscopic examination; handprints; digital carriers of information.

Боротьба зі злочинністю в умовах воєнного стану не втрачає своєї актуальності. З-поміж наук, які сприяють активній боротьбі зі злочинністю, важливу роль відіграє криміналістика, наука про закономірності злочинної діяльності та її відображення в джерелах інформації, які є основою для розроблення засобів, прийомів і методів збирання, дослідження, оцінювання й застосування доказів з метою розкриття, розслідування, судового розгляду злочинів і запобігання їм [1, с. 11].

Сучасний злочинний світ почав активно застосовувати соціальні мережі, мобільні телефони та інші технічні засоби у своїй протиправній і злочинній діяльності.

Оскільки соціальна мережа — це інтернет-ресурс, де користувачі са-

мостійно створюють контент, то для подібного роду проєктів характерна, з позицій кримінології, низка небезпек, поміж яких: відкрите поширення конфіденційної інформації; можливість зіткнутися з неналежним контентом (насильство, образи тощо); імовірність використання особистої інформації третіми особами з метою отримання вигоди; комп'ютерна педофілія, сексуальні домагання; кіберзлочинність і кібертероризм [2].

До негативних сторін соціальних мереж може також належати можливість координації діяльності злочинних угруповань. Зокрема, терористичні угруповання користуються соціальними мережами для поширення своєї пропаганди, рекрутування нових членів та спонукання до автономного ско-

ення терористичних актів. Відомо, що терористичні угруповання можуть користуватись соціальними мережами для координації власної діяльності.

Соціальні мережі також можуть бути використані й для розповсюдження наркотиків, зброї, вибухових пристроїв. Так, інтернет-месенджер *Telegram* — найпопулярніше місце збору зловмисників, він перетворився на глобальний каталізатор злочинної діяльності, став прихистком для наркоторговців, торговців зброєю, які відкрито ведуть свій так званий бізнес. Ніхто раніше не досліджував, наскільки сильно месенджер заповнений таким контентом. Розслідування американської газети *The New York Times* виявило щонайменше два десятки телеграм-каналів, за допомогою яких продавали зброю. На 22 каналах понад 70 тис. людей рекламували екстазі, кокаїн, героїн та інші наркотичні речовини із доставкою до більш ніж 20 країн світу [3].

Із розвитком новітніх технологій збільшилися можливості щодо отримання доказової бази під час виявлення, розкриття та розслідування злочинів. Також у Кримінальному процесуальному кодексі України зазначено, що матеріали фотознімання, відеозапису та інші носії інформації, до яких належать, крім іншого, цифрові зображення папілярних узорів рук осіб, причетних до скоєння злочинів, у яких зафіксовані фактично дані про протиправні діяння окремих осіб або груп осіб, отримані в результаті оперативно-розшукової діяльності правоохоронних органів, можуть використовуватися в кримінальному

провадженні та бути надалі беззаперечним доказом у суді [4].

Методикою дактилоскопічних досліджень передбачено проведення досліджень папілярних узорів із застосуванням цифрових зображень. Поміж переліку основних об'єктів, необхідних для проведення дактилоскопічної експертизи (дослідження), можуть надаватися зображення (цифрові, фотографічні тощо) папілярних узорів [5, с. 11].

Під час проведення дактилоскопічного дослідження слідів папілярних узорів рук, зафіксованих на цифрових зображеннях, необхідно враховувати деякі особливості, а саме: якщо для проведення дактилоскопічного дослідження надано носій із цифровим зображенням слідів папілярних ліній, то під час дослідження описують тип носія (флешнакопичувач, CD-диск тощо) і безпосередньо сам файл, який містить цифрове зображення (ім'я, дата створення / змінення, тип, розмір тощо) [5, с. 20].

Одним із яскравих та позитивних прикладів практичного застосування сучасних криміналістичних засобів і методів, тісної взаємодії органів досудового розслідування і підрозділів експертної служби МВС під час виявлення та розслідування кримінальних правопорушень є проведення судової дактилоскопічної експертизи в Луганському НДЕКЦ МВС України.

Так, на початку 2024 року до Луганського НДЕКЦ за консультацією щодо сучасних можливостей і послідовності дослідження матеріалів, які містить цифровий носій інформації, вилучений під час розслідування

обставин тяжкого кримінального правопорушення, звернувся слідчий одного зі слідчих підрозділів ГУНП у Дніпропетровській області. Під час спільного, докладного та комплексного аналізу інформації, наявної в матеріалах кримінального провадження, яка могла стати об'єктом дослідження в межах проведення судових експертиз, було акцентовано увагу слідчого на можливості дослідження слідової інформації дактилоскопічного походження, виявленої на цифровому відеозапису з мобільного телефону підозрюваної особи, яка безпосередньо фіксувала свої протиправні дії на мобільний пристрій.

Під час проведення ідентифікаційного дактилоскопічного дослідження судовий експерт дійшов категоричного висновку, що папілярний узор пальця руки, зображений у файлі на цифровому носії інформації (оптичному диску), наданому на дослідження, придатний для ідентифікації особи й ідентичний папілярному узору пальця руки підозрюваної особи.

Висновок судової дактилоскопічної експертизи під час судового розгляду кримінального провадження став одним з основних і беззаперечних доказів протиправної діяльності особи.

На нашу думку, проведення ідентифікаційних дактилоскопічних досліджень із застосуванням цифрових зображень папілярних узорів рук, зафіксованих за допомогою мобільних телефонів, викладених у соціальних мережах особами, які вчиняють протиправні діяння, є перспективним напрямом під час проведення судових дактилоскопічних експертиз, що дають змогу ідентифікувати особу, яка може бути причетною до скоєння злочину.

Перелік джерел посилання

1. Кофанов А. В., Кобилянський О. Л., Кузьмічов Я. В. та ін. Криміналістика: питання і відповіді : навч. посіб. Київ, 2011. 280 с.
2. Соціальна мережа — це що таке? URL: <http://hi-news.pp.ua/tehnka-tehnology-i/2903-socalna-merezha-ce-scho-take.html> (дата звернення: 09.04.2025).
3. Соціальна мережа (інтернет). URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Соціальна_мережа_\(інтернет\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Соціальна_мережа_(інтернет)) (дата звернення: 09.04.2025).
4. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI (зі змін та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-VI> (дата звернення: 09.04.2025).
5. Кузнецов В. А., Кушніренко Н. В., Щавелев А. В., Димитрова Ю. В. Методика дактилоскопічних досліджень. Київ, 2023. 53 с.